

Een klein kunstje

Onder de titel „Een klein kunstje” maakt de heer De Kam in *ESB* van 22 januari jl. enige opmerkingen naar aanleiding van ons rapport *De economische betekenis van de professionele kunsten in Amsterdam*. Zo schrijft hij moeite te hebben met één van de manieren waarop de economische betekenis is berekend. Namelijk die waarbij de omzet van de kunstsector zelf en de door de aanwezigheid van de kunstsector gegenereerde omzetten in andere Amsterdamse bedrijfstakken bij elkaar worden opgeteld. Volgens De Kam mag je het economisch belang van een sector alleen uitdrukken in de toegevoegde waarde van die sector, omdat dat de bijdrage van die sector aan het regionaal inkomen vertegenwoordigt.

Dit klinkt logisch, alleen waren wij in de betrokken fase van het onderzoek niet naar die bijdrage op zoek, maar naar het *totale* belang dat Amsterdam heeft bij de kunstsector. En dat is natuurlijk meer dan de toegevoegde waarde in de kunstsector zelf. Zou de kunstsector wegvallen, bij voorbeeld door het stopzetten van de subsidies, dan zouden ook de aanschaffingen van de kunstsector wegvallen (omzetvermindering bij de toeleveranciers), de bestedingen van hen die er werken (voor een flink deel althans) en die van

toeristen die speciaal voor de kunst naar Amsterdam kwamen. Er zijn dus allerlei economische activiteiten die direct én indirect met de kunstsector samenhangen. Dit totale belang hebben wij niet alleen uitgedrukt in omzetten, maar ook in productie en werkgelegenheid.

Hiertegen valt onzes inziens weinig bezwaar te maken, zolang je daar geen ongeoorloofde conclusies aan verbindt. Ongeoorloofd is uiteraard de conclusie dat de kunstsector een *omvang* heeft van f. 1,3 mrd.; wil je de omvang berekenen dan neem je de omzet of de toegevoegde waarde. Ongeoorloofd zou ook de conclusie zijn dat een totale economische betekenis van f. 1,3 mrd. bij een subsidie van f. 300 mln. *dus* betekent dat elke cent subsidie nu gerechtvaardigd is.

Wij zijn het met De Kam eens dat de gangbare subsidiemotieven niet plotseling versleten zijn, nu berekend is hoe groot de economische uitstraling van de kunst is. Andere gesubsidieerde sectoren hebben namelijk ook uitstraling, zij het wellicht minder. De kunst kent immers, wat de Amerikanen noemen de 'arts motivated visitors': toeristen en bezoekers die een stad of streek speciaal in verband met het kunstaanbod bezoeken en in dit kader ook allerlei bestedingen buiten de

kunstsector doen. En hier komen we op een tweede punt waar De Kam in ons rapport over valt: hij is van mening dat als je de horecabesteding van de toerist aan de kunst toeschrijft, je omgekeerd net zo goed diens kunstbestedingen aan de horecasector zou mogen toerekenen. Deze redenering klopt echter niet en het is jammer dat De Kam niet de (kleine) moeite heeft genomen het rapport op dit punt goed te lezen. In ons onderzoek hebben we namelijk alleen meegeteld de uitgaven van dat deel van de toeristen *die speciaal voor de kunst* naar Amsterdam waren gekomen. Dat doet circa een kwart van de buitenlandse toeristen en circa eenvijfde van de niet-Amsterdamse Nederlandse bezoekers. Die besteden samen ongeveer f. 400 mln. per jaar in Amsterdam. Eenmaal in Amsterdam aangekomen bezoekt echter nog eens iets minder dan de helft van de buitenlandse toeristen musea en in mindere mate muziek en ballet, *zonder* daarvoor te zijn gekomen. Hun bestedingen zijn niet meegeteld. De richting van de causale relatie is dus in het geheel niet arbitrair.

De Kams redenering zou opgaan als er ook toeristen naar Amsterdam kwamen vanwege de adembenemende hotelkamers om vervolgens en passant het Rijksmuseum, het Van Gogh museum en het Concertgebouw te bezoeken, en als we dit merkwaardige type toeristen ook hadden meegeteld.

**S. Hietbrink
F. van Puffelen**